

งานวิจัยเรื่อง “จริยธรรมในวิชาชีพพยาบาล” (Ethics of the Nurses’ Profession) ได้รับ ทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว)

รองศาสตราจารย์ ดร.วริยา ชินวรรณโณ

หัวหน้าโครงการวิจัยจริยธรรมในวิชาชีพ

รศ.ดร. มณี อากานันท์กุล

หัวหน้าโครงการวิจัยจริยธรรมในวิชาชีพพยาบาล

รศ.สุปานี เสนาคิสัย

นักวิจัย

ดร.วรรณภา ประไพพานิช

นักวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ และเปรียบเทียบ รวมทั้งเชื่อมโยงกรอบจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาลที่มีอยู่ในประเทศไทย เพื่อศึกษาจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลในประเทศไทย เพื่อศึกษาปัญหาจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาลที่พบในประเทศไทยและผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ เพื่อศึกษากลไก/แนวทางในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาล และเพื่อศึกษาวิธีการป้องกันปัญหาจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาล เก็บรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม ข้อมูลเชิงปริมาณจากพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 1,500 คนโดยใช้แบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์จากผู้บริหารการพยาบาลและอาจารย์พยาบาลจำนวน 30 คนใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า การสังเคราะห์กรอบจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาลที่มีอยู่ในประเทศไทยได้หลักจริยธรรมที่สำคัญในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลรวม 10 ประการ คือ 1) การเคารพเอกสิทธิ์/ความเป็นอิสระ 2) การทำประโยชน์ 3) การไม่ทำอันตราย 4) ความยุติธรรม/ความเสมอภาค 5) การบอกความจริง 6) ความซื่อสัตย์ 7) การทำหน้าที่แทน 8) ความรับผิดชอบ 9) ความร่วมมือ และ 10) ความเอื้ออาทร สำหรับจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลในประเทศไทยพบว่า พยาบาลวิชาชีพได้ให้ระดับความสำคัญของจริยธรรมในวิชาชีพตามการรับรู้ที่แท้จริงในระดับมากที่สุด ในสามลำดับแรก ดังนี้ 1) ไม่ปฏิบัติ/ไม่สนับสนุนให้มีการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ การประกอบวิชาชีพด้าน การแพทย์หรือการสาธารณสุขหรือการประกอบโรคศิลปะโดยผิดกฎหมาย (80.7%) 2) ให้การพยาบาลโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วย/ผู้ใช้บริการ (79.9%) และ 3) ไม่ปฏิเสธการช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในระยะอันตรายจากการเจ็บป่วยเมื่อได้รับการร้องขอและอยู่ในฐานะที่จะช่วยได้ (78.6%) และระดับที่พยาบาลวิชาชีพสามารถปฏิบัติจริยธรรมในวิชาชีพได้จริงในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ไม่ปฏิบัติ/ไม่สนับสนุนให้มีการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ การประกอบวิชาชีพ

ด้านการแพทย์หรือการสาธารณสุขหรือการประกอบโรคศิลปะโดยผิดกฎหมาย (61.6%) 2) ไม่
 หลอกลวงผู้ป่วยหรือผู้ใช้บริการ ให้หลงเข้าใจผิดเพื่อประโยชน์ของตน (60.3%)และ3) ให้การ
 พยายามโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วย/ผู้ใช้บริการ (57.2%)

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า จริยธรรมในวิชาชีพพยาบาลที่พยาบาลส่วนใหญ่ยังคง
 ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอสามารถสรุปได้ 10 เรื่อง ได้แก่ 1) การพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย 2) ความซื่อสัตย์ 3)
 ความอาทรต่อผู้ป่วย 4) การช่วยเหลือโดยไม่รับสิ่งตอบแทน 5) การมีระเบียบวินัย 6) การเสียสละ 7)
 การมีพฤติกรรมบริการและมีใจให้บริการดี 8) การดูแลผู้ป่วยอย่างเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ
 9) ความรับผิดชอบ และ 10) การรักษาความลับ ส่วนปัญหาจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาลที่พบใน
 พยาบาลส่วนน้อยมี 9 ประเด็น ได้แก่ 1) การเปิดหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน 2) การ
 ปฏิบัติการพยาบาลที่ไม่ได้มาตรฐาน 3) การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ 4) พฤติกรรมบริการไม่
 เหมาะสม 5) สถานบริการสุขภาพไม่ได้มาตรฐาน 6)เปิดเผยข้อมูลผู้ป่วย 7) ไม่ซื่อสัตย์ในการปฏิบัติ
 หน้าที่ 8) ปฏิบัติงานไม่ได้มาตรฐานวิชาชีพ และ 9) การประพฤติตนไม่เหมาะสม เมื่อพิจารณา
 ผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ โดยตรงประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ 1)ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลที่ไม่ได้
 มาตรฐาน 2) ผู้ป่วยเกิดภาวะแทรกซ้อนหรืออาการไม่พึงประสงค์ 3) ผู้ป่วยต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น
 และ 4) ผู้ป่วยอาจได้รับอันตรายถึงชีวิต สำหรับกลไก/แนวทางในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ
 จริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาลสรุปได้ 3 ประเด็น ดังนี้ 1) ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นเรียกพบ 2)
 ช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาจริยธรรม และ 3) การบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาล ในส่วนของวิธีการ
 ป้องกันปัญหาจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาลสรุปได้ 13 ประเด็น ได้แก่ 1) การตรวจสอบ
 สถาบันการศึกษาพยาบาลและสถานบริการพยาบาลอย่างเข้มงวด 2) ยึดหลักการการเป็นแบบอย่าง
 3) ไม่ช่วยคนที่ทำผิดจริยธรรมวิชาชีพหรือทำทุจริต 4) ปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐาน 5) สร้าง
 แนวปฏิบัติการพยาบาล 6) จัดให้มีระบบนิเทศ 7) การให้ความรู้เรื่องจริยธรรมผ่านวิธีการต่างๆ 8)
 พัฒนาศักยภาพพยาบาลด้านดูแลข้ามวัฒนธรรม 9) ประเมินผลการทำงานพยาบาลจากทั้งภายใน
 และภายนอก 10) พัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร 11) ติดตามและประเมินเป็นระยะๆ 12) ยกย่อง ชม
 และให้รางวัล และ 13) จัดอัตรากำลังพยาบาลให้เพียงพอ

จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าวิชาชีพพยาบาลต้องมีจริยธรรมวิชาชีพในการ
 ประกอบวิชาชีพเนื่องจากพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับชีวิตคนโดยตรง การปฏิบัติงานโดย
 ปราศจากการมีจริยธรรมจะส่งผลทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยกับผู้ใช้บริการ จึงจำเป็นต้องมีการ
 บริหารจัดการให้พยาบาลรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพพยาบาลอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันไม่ให้เกิด
 ปัญหาจริยธรรมขึ้น

คำสำคัญ พยาบาลวิชาชีพ ปัญหาจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาล แนวทางในการแก้ปัญหา
 จริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาล วิธีการป้องกันปัญหาจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาล

Research on “Ethics of the Nurses’ Profession”, Financially Sponsored by Thailand Research Fund (TRF).

Associate Professor Dr. Wariya Chinwanno	Head of the Research Project entitled “Professional Ethics”
Associate Professor Dr. Manee Arpanantikul	Head of the Research Project entitled “Ethics of the Nurses’ Profession”
Associate Professor Supanee Senadisai	Researcher
Assistant Professor Pissamai or-rathai	Researcher
Dr.wanna prapaipanich	Researcher

Abstract

The purpose of this study were to collect, analyze, compare, and relate the nursing profession’s ethical frameworks existing in Thailand, to study ethics in nursing profession as perceived by Thai nurses, to study ethical problems in nursing profession being found in Thailand and their impacts on clients, to study mechanism/guidelines to solve problems related to ethics in nursing profession, and to study ways to prevent nursing profession’s ethical problems. Data were collected from literature reviews, quantitative data from 1,500 registered nurses through questionnaires, and qualitative data from interviewing 30 nurse administrators and nursing lecturers. Data analyses were done by using descriptive statistics and content analysis.

The results showed that when synthesizing the nursing profession’s ethical frameworks existing in Thailand, ten important nursing ethics in nursing practice were identified, that is, 1) respect for autonomy, 2) beneficence, 3) non-maleficence /do no harm, 4) justice, 5) veracity, 6) fidelity, 7) advocacy, 8) accountability/responsibility, 9) cooperation, and 10) caring. For ethics in nursing profession as perceived by Thai nurses, it was found that most nurses rated the importance of ethics in nursing profession as they really perceived in the highest level which the first three ranks were as follows: 1) do not practice/do not support the illegal practice or to do nursing malpractice, medical malpractice, or public health malpractice (80.7%), 2) provide nursing care with regard to patients’ or clients’ safety (79.9%), and 3) do not refuse to help crisis persons from illness when being asked for help and in the status of being able to help others (78.6%). Regarding ethics in nursing profession nurses could perform in real nursing practice, most nurses rated 3 practical nursing ethics with the highest level respectively as follows: 1) do not practice/do not support the illegal

practice or to do nursing malpractice, medical malpractice, or publichealth malpractice (61.6%), 2) do not deceive patients or clients to misunderstand for nurses' benefits (60.3%), and 3) provide nursing care with regard to patients' or clients' safety (57.2%).

The findings of qualitative data revealed ten ethics in nursing profession that the majority of nurses still usually practice including 1) patient advocacy, 2) fidelity, 3) kindness to patients, 4) helping without expecting anything in return, 5) having discipline, 6) devoting, 7) having good service behaviors and good service mind, 8) justice, 9) responsibility, and 10) confidentiality. In terms of ethical problems in nursing profession being found in Thailand which were discovered in a few nurses, they consisted of nine issues: 1) opening non-standard nursing program, 2) doing nursing practice without standard, 3) ineffective communication, 4) having inappropriate service behaviors, 5) non-standard health care service center, 6) disclosing patients' data, 7) deceitfulness in working, 8) performing duties with nonprofessional standard, and 9) having proper conduct. When considering direct impacts on clients, it showed four main points: 1) patients received non-standard nursing care, 2) patients had complications or unwanted symptoms, 3) patients spent too much money on treatment, and 4) patients may have lethal effects. For mechanism/guidelines to solve problems related to ethics in nursing profession, it reflected three themes: 1) the head nurse summoned up a nurse, 2) assisting when ethical problems in nursing profession occurring, and 3) hospital risk management. Concerning ways to prevent nursing profession's ethical problems, the results showed thirteen issues containing: 1) strictly investigating the nursing educational institutions and health care service institutions, 2) holding on the role model principle, 3) not helping persons who made moral mistakes or to be dishonest, 4) carrying out standard nursing care, 5) developing nursing guidelines, 6) providing supervisor system, 7) providing knowledge related to nursing ethics through various methods, 8) developing nurses' potential in trans cultural care, 9) evaluating nurses' working outcomes from in- and out-evaluators, 10) developing communication skills, 11) following up and evaluating sporadically, 12) praising, admiring, and rewarding, and 13) arranging adequate nursing manpower.

From this study, it indicates that nursing profession should have ethics in performing nursing practice because nursing is a profession directly related to human life. Carrying out nursing practice without ethics would lead to harmfulness for clients. It is essential to have the management to regulate nurses in keeping ethics in nursing profession continuously in order to prevent ethical problems.

Keywords registered nurses, ethical problems in nursing profession, guidelines to solve ethical problems in nursing profession, ways to prevent nursing profession's ethical problems